

Dr. Şule ŞAHİN CEYLAN
Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Anabilim Dalı
Yardımcı Doçent

H. L. A. Hart'ın Hukuk Kavramı

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER	IX
KISALTMALAR	XIII
GİRİŞ	1
I. Hukukun Tanımı veya Tanımlanamayışı	7
A. Kavramsal Analiz	7
B. Betimleyici Sosyolojik Yaklaşım.....	18
II-Austin Eleştirisi	27
A. Austin'in Hukuk Kurgusu	27
1. Egemen	30
2. Buyruk.....	31
B. Austin'den Hart'a Doğru	33
C. Hart'ın Austin Eleştirisi.....	39
1. Buyruklarla İlgili Aksaklıklar	39
a. Yasaların Kapsamı (Ödev Yükleyici ve Yetki Verici Kurallar Ayrımı)	39
b. Hukukun Uygulama Sahası (Yasaların Kendilerini Koyanlar Açısından Bağlayıcı Olup Olmadığı Meselesi)	51

c. Hukukun Kaynakları	52
2. Egemenle İlgili Aksaklıklar	56
a. Hukukun Devamlılığı.....	56
(1) Kural ve Alışkanlıkların Farkları.....	57
b. Hukukun Sürekliliği.....	61
(1) Yasama Yetkisi Üzerinde Hukuki Sınırlamalar	61
(2) Otorite.....	64
III-Kurallar Sistemi Olarak Hukuk	67
A. Bir Hukuk Sisteminin Varlığı.....	67
B. Yükümlülük Kavramı	75
1. ‘Yükümlü Olmak’ ve ‘Bir Yükümlülüğü Bulunmak’ Ayrımı	75
2. Dışsal ve İçsel Bakış Açısı Ayrımı.....	82
a. Normatiflik.....	82
b. Hukuk ve Bilimsel Yöntem	87
c. İçsel Bakış Açısı	94
d. Dışsal Bakış Açısı	102
C. Birincil ve İkincil Kuralların Birliği Olarak Hukuk	109
1. Birincil Kurallar Rejiminden İkincil Kurallara Doğru.....	109
2. İkincil Kurallar	113
a. Tanıma Kuralı	113
(1) Hukuk Kurallarının Geçerliliği Sorunu.....	122
(2) Hukuk Kurallarının Bağlayıcılığı Sorunu.....	125
b. Değiştirme Kuralları	131
c. Muhakeme Kuralları	132
3. İndirgemecilik: Ödev Yükleyen ve Yetki Veren Kurallar Ayrımı.....	133
D. Kuralların Uygulanması	144

1. Açık Metin Kavramı	144
a. Zorunluluk Argümanı.....	148
b. İstenirlik Argümanı	155
2. Yargıcın Takdir Yetkisi.....	157
3. Kural Kuşkuculuğu	159
a. Yargı Kararlarında Nihailik ve Yanılmazlık	162
b. Tanıma Kuralının Belirsizliği Sorunu.....	166
IV- Hukuk ve Ahlak İlişkisi	169
A. Hukuk ve Konvansiyonel Ahlak	169
1. Hukuk ile Ahlakın Kesişme Noktası: Adalet ...	169
a. Hukuk Uygulamasında Adalet.....	171
b. Dağıtıcı ve Denkleştirici Adalet.....	172
c. Adalet ve Kamu Yararının Çatışması	173
2. Hukuki ve Ahlaki Yükümlülük Doğuran	
Kurallar	175
a. Toplumsal Kural Olarak Hukuk ve Ahlak...	175
b. Ahlak Kurallarının Ayırt Edici Özellikleri	180
(1) Önem.....	181
(2) Planlı Değişimin Yokluğu	182
(3) Ahlaka Aykırılıkların Gönüllü Oluşu ..	183
(4) Ahlaki Baskının Görünümü	184
B. Hart'ın Doğal Hukuk Eleştirisi.....	184
1. Hart'ın Klasik Doğal Hukuk Eleştirisi.....	186
2. Doğal Hukukun Asgari Kapsamı	201
a. İnsanın Savunmasızlığı (Şiddet	
Kullanımını Sınırlandıran Kurallar)	204
b. Yaklaşık Eşitlik (Karşılıklı Hoşgörü ve	
Uzlaşma Kuralları).....	204
c. Sınırlı Fedakarlık (Karşılıklı	
Fedakarlığı Düzenleyen ve Saldırganlığı	
Denetleyen Kurallar)	205

d. Sınırlı Kaynaklar (Mülkiyeti, Uzmanlaşmayı ve Dayanışmayı Kurumsallaştıran Kurallar)	205
e. Sınırlı Anlayış ve İrade Gücü (Diğer Kuralların İhlali İçin Yaptırım Öngören Kurallar)	206
C. Hukuki Geçerlilik ve Ahlaki Değerler	208
1. Hukuksal Pozitivizm	208
a. Toplumsal Olgu Tezi	215
b. Konvansiyonellik Tezi.....	217
c. Ayrılabilirlik Tezi	219
2. Ahlakın Hukuku Etkileme Yolları	220
a. Güç ve Otorite	222
b. Ahlakın Hukuk Üzerindeki Etkisi	223
c. Yorum.....	224
d. Hukukun Eleştirisi.....	224
e. Hukuksallığın ve Adaletin İlkeleri.....	225
f. Hukuki Geçerlilik ve Hukuka Karşı Koyma.....	227
V- Uluslararası Hukuk	233
SONUÇ	247
KAYNAKÇA	257